

CONSILIUL SUPERIOR AL
MAGISTRATURII

Judecătoria Orhei

MD5400, or.Rezina str.Voluntarilor 3
Tel: 0 254 2-56 -16, 0 2542-56-10
www.jrz.justice.md; e-mail:jrz@justice.md

ВЫСШИЙ СОВЕТ
МАГИСТРАТУРЫ

Суд г.Орхей

MD5400 г.Резина, ул.Волунгарилор 3.
Тел: 0 254 2-56-16 , 0 254 2-56-10
www.jrz.justice.md; e-mail:jrz@justice.md

Nr. 18.11.2022 nr. 1757

Curții Constituționale a RM
mun. Chișinău, str. A. Lăpușneanu 28

Vă transmitem pentru examinare, sesizarea judecătorului Ivan Parii (din oficiu), privind controlul constituționalității dispozițiilor art. 6 lit.a) și art. 7 lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, ridicată în cadrul dosarului nr. 21ji-199/2022, pendinte la Judecătoria Orhei, sediul Rezina.

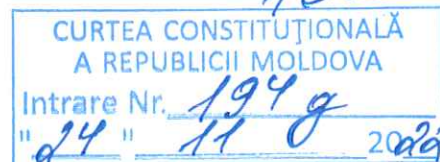
Anexă: sesizarea privind excepția de neconstituționalitate pe 10 file;
încheierea instanței pe 22 file.

Cu înalte considerații,

Judecător

Ivan PARII

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

a dispozițiilor art. 6 lit.a) și art. 7 lit. d)
din Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea
a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, ridicată în cadrul
dosarului nr. 21ji-199/2022, pendinte la Judecătoria Orhei, sediul Rezina

A. Autorul excepției de neconstituționalitate, subiectul sesizării

A. Judecătorul în cadrul Judecătoriei Orhei, sediul Rezina

1. Nume Ivan

2. Prenume Parii

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării

1. La data de 13 iunie 2022, administrația Penitenciarului nr. 17 Rezina s-a adresat în instanța de judecată cu un demers, privind aplicarea actului de amnistie față de condamnatul la pedeapsa detenției pe viață, Buga Radu.

2. Cererea condamnatului a fost repartizată aleatoriu prin intermediul PIGD, judecătorului desemnat cu atribuțiile judecătorului de instrucție, Ivan Parii, cauzei fiindu-i atribuit nr. manual 21ji-199/2022, nr. electronic 1-22083249-38-21ji-13062022-1.

3. Este de menționat că prin Ordinul Ministrului Justiției nr.150 din 10 iunie 2022, s-a stabilit tipul de bază al penitenciarelor și sectoarelor de detenție create în cadrul acestora, astfel că potrivit pct.16 lit. c) din acest ordin, în Penitenciarul nr.17 Rezina se crează un sector de tip închis pentru deținerea persoanelor de sex masculin, condamnate la detențiune pe viață.

4. Astfel, Penitenciarul nr. 17 Rezina, este unicul penitenciar din Republica Moldova, unde ispășesc pedeapsa persoanele condamnate la detenție pe viață.

6. În prezent, pe rolul Judecătoriei Orhei, sediul Rezina, în total, se află 62 de demersuri, prin care administrația Penitenciarului nr. 17 Rezina solicită aplicarea actului de amnistie (reducerea termenului de pedeapsă la 30 ani închisoare, în baza art. 7 lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova) față de 62 condamnați la pedeapsa detenției pe viață.

7. La moment, pe nici una din cauzele numite supra, nu a fost pronunțată o închiere prin care s-ar fi examinat fondul cauzei.

C. Obiectul sesizării

Prezenta sesizare are ca obiect – solicitarea de verificare a corespunderii constituționalității a dispozițiilor art. 6 lit.a) și art. 7 lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova. Consider că normele materiale indicate supra, nu stabilesc clar condițiile de aplicare a actului de amnistie față de persoanele condamnate la detenție pe viață.

Din conținutul prevederilor art. 6 lit.a) și art. 7 lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nu este nici clar și nici previzibil cum urmează a fi aplicat actul de amnistie față de persoanele condamnate la detenție pe viață. Astfel, prevederile contestate, nu îndeplinesc standardul previzibilității legii.

Legiuitorul definește în art. 71 alin. (1) din Codul penal, detențiunea pe viață, ca fiind o pedeapsă ce constă în privarea de libertate a condamnatului pentru tot restul vieții.

Conform art. 469 alin. (1) pct. 15), la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la liberarea de pedeapsă în temeiul actului amnistiei.

Este de menționat, că aplicarea actului de amnistie față de persoanele condamnate la pedeapsa detenției pe viață, este o ”premieră” pentru legislația penală a Republicii Moldova. Pînă la publicarea Legii nr. 243 din 24.12.2021, nici o Lege privind amnistia, adoptată începînd cu anul 1995, nu prevedea posibilitatea aplicării acestei instituții de drept, față de persoanele condamnate la pedeapsa detenției pe viață.

Conform art. 1 al Legii nr. 243 din 24.12.2021, aceasta se aplică condiționat și exclusiv persoanelor bănuite, învinuite și inculcate, precum și persoanelor condamnate, care sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei, al perioadei de probațiune sau al termenului de probă și sunt evaluate psihologic ca prezentînd risc de recidivă mediu sau redus, dacă persoanele respective cad sub incidența prevederilor art. 2–5, 7, 8.

Prin urmare, art. 1 al Legii instituie 2 condiții (inclusiv pentru condamnați) ce urmează a fi întrunite de persoană, pentru a face posibilă aplicarea față de ea a acestei instituții de drept: caracterizarea pozitivă pe parcursul executării pedepsei și prezentarea riscului de recidivă mediu sau redus.

Notez, că prevederile art. 3-5 din Legea nr. 243 din 24.12.2021, operează cu noțiunea de ”absolvirea de executarea a pedepsei”, iar art. 7 din același act normativ, cu noțiunea de ”reducerea termenului de pedeapsă”.

Conform art. 6 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 243 din 24.12.2021, prevederile art. 1–5 (adică absolvirea de executare în continuare a pedepsei) nu se aplică persoanei condamnate la detențiune pe viață sau a cărei pedeapsă capitală a fost

comutată în pedeapsă cu închisoare ori în pedeapsa detențiunii pe viață și care a executat mai puțin de 25 de ani de închisoare. Literelor d) și f) al aceluiași articol, prevăd nemijlocit infracțiunile, pentru care nu se aplică actul de amnistie.

Lecturând dispozițiile citate supra, cu regret constat faptul că Legea nr. 243 din 24.12.2021 nu prevede clar, dacă în privința persoanei condamnate la detenție pe viață, care a ispășit efectiv 25 ani de închisoare, se aplică art. 6 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 243 din 24.12.2021, adică absolvirea în continuare de executarea a pedepsei (în situația în care condamnatul prezintă risc mediu sau redus de recidivă și este caracterizat pozitiv). Or, literelor d) și f) al art. 6 din Lege, prevăd tipurile de infracțiuni, care interzic aplicarea amnistiei (absolvirea în continuare de executarea a pedepsei), inclusiv față de persoana condamnată la pedeapsa detenției pe viață.

Prin urmare, nu este clar, care a fost scopul introducerii de către legiuitor, a sintagmei "care a ispășit efectiv 25 ani de închisoare" în textul art. 6 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 243 din 24.12.2021, în situația în care, absolut toate persoanele ce ispășesc pedeapsa cu detenție pe viață în Penitenciarul nr. 17 Rezina, au fost condamnate pentru comiterea unei sau mai multe infracțiuni, care sunt prevăzute la literelor d) și f) al art. 6 al Legii nr. 243 din 24.12.2021.

Posibil, legiuitorul, în art. 6 al Legii, a avut în vedere faptul, că persoana condamnată la detenție pe viață (în situația în care prezintă risc mediu sau redus de recidivă și este caracterizată pozitiv), care a ispășit efectiv 25 ani de închisoare, urmează a fi absolvită de executare în continuare a pedepsei, indiferent de tipul infracțiunii pentru care a fost condamnată, iar interdicțiile stabilite de literelor d) și f) al art. 6 din Lege, se referă doar la persoanele condamnate la închisoare, însă, nu este competența instanței de a da o asemenea interpretare articolului respectiv.

Potrivit art. 7 alin. 1 lit. d) al Legii nr. 243 din 24.12.2021, persoanei condamnate la pedeapsa cu închisoare, la data intrării în vigoare a prezentei legi, căreia nu i se pot aplica prevederile art. 4–6 i se reduce termenul de pedeapsă după cum urmează: a 30 de ani de închisoare, dacă este condamnată la detențiune pe viață.

Denot, că formularea textului citat al Legii, din start crează incertitudine la aplicarea ei. Or, după cum rezultă din primele cuvinte utilizate de legiuitor în art. 7, termenul de pedeapsă, se reduce doar "persoanei condamnate la pedeapsa cu închisoare", nu și "persoanei condamnate la pedeapsa cu detenție pe viață". Totodată, lit. d) al art. 7, prevede că termenul de pedeapsă se reduce la 30 de ani, dacă persoana este condamnată la detențiune pe viață. În situația în care, textul art. 7 alin. (1) al Legii nr. 243 din 24.12.2021 ar fi avut următorul cuprins: "Persoanei condamnate la pedeapsa cu închisoare sau pedeapsa detenției pe viață, la data intrării în vigoare a prezentei legi, căreia nu i se pot aplica prevederile art. 4–6 i se reduce termenul de pedeapsă sau se înlocuiește pedeapsa după cum urmează: ... ", exista posibilitatea, ca actul de amnistie, sub forma înlocuirii termenului de pedeapsă, putea fi eventual aplicat și față de persoanele condamnate la pedeapsa detenției pe

viață, însă în propria mea viziune, textul art. 7 din Legea nr. 243 din 24.12.2021, este formulat confuz.

La fel, crează o vădită neclaritate, utilizarea de către legiuitor a termenului "se reduce termenul de pedeapsă la 30 ani închisoare", or, niciodată, legea penală nu a operat cu termenul de "reducere a pedepsei" față de persoanele condamnate la detenție pe viață, fiind utilizat exclusiv termenul "înlocuiește" - art. 70 alin. (5). Este evident și logic că pedeapsa cu detenție pe viață, nu poate fi redusă, ci doar înlocuită. Or, nu poți reduce din pedeapsa din detenție pe viață, deoarece aceasta nu poate fi determinată în cifre.

Totodată, art. 70 alin. (5) Cod penal, prevede că în cazul înlocuirii pedepsei detențiunii pe viață cu o pedeapsă mai blândă, cu titlu de grațiere, se aplică închisoarea pe un termen de 30 de ani.

Prin urmare, textul art. 70 alin. (5) Cod penal, stipulează clar că pedeapsa detențiunii pe viață, poate fi înlocuită cu 30 ani închisoare, doar cu titlu de grațiere, iar actul de grațiere, este prerogativa exclusivă a Președintelui Republicii Moldova și nu a judecătorului de instrucție.

O altă dilemă la aplicarea art. 7 alin. 1 lit. d) al Legii nr. 243 din 24.12.2021, față de persoanele condamnate la pedeapsa detenție pe viață, este dacă această categorie de condamnați, urmează să ispășească efectiv un anumit termen, pentru a putea beneficia de reducerea/înlocuirea pedepsei la 30 de ani închisoare.

În situația din speță, la momentul înaintării demersului Penitenciarului nr. 17 Rezina în instanța de judecată, condamnatul Buga Radu, a ispășit efectiv doar 4 ani, 4 luni și 27 zile închisoare.

Aparent, art. 7 alin. 1 lit. d), ar putea fi aplicat în coroborare cu prevederile art. 6 alin. (1) lit. a) din Lege. Adică, pentru a beneficia de reducerea/înlocuirea termenului de pedeapsă la 30 de ani închisoare, persoana condamnată la pedeapsa detenției pe viață, urmează să execute nu mai puțin de 25 ani închisoare, însă o prevedere expresă în acest sens, nu există în Legea nr. 243 din 24.12.2021.

Cu părere de rău, constat că nici jurisprudența nu a reușit să dezvolte un înțeles care să constituie un reper obiectiv de aplicabilitate a actului de amnistie, față de condamnații la detenția pe viață. Practic, legiuitorul a creat o incertitudine și neclaritate prin faptul omisiunii de a reglementa cert condițiile aplicării amnistiei față de condamnații la detenție pe viață, iar, justițiabilul, nu poate prevedea, în mod rezonabil, dacă poate beneficia de actul amnistiei. Chiar apelând la consultația de specialitate, o asemenea persoană nu ar putea determina, fără echivoc, dacă se poate aplica amnistia față de ea și în ce mod, or, deseori nu există un numitor comun între poziția justițiabilului și a persoanei ce îi reprezintă interesele pe de o parte, chiar mai mult, nici a judecătorului ce are competența aplicării legii procesual-penale, pe de altă parte. Fiecare dintre aceste persoane va interpreta în felul ei dispozițiile

analizate, în funcție de: nivelul de instruire, experiența de viață, concepțiile, opiniile și convingerile personale, alți factori similari.

În felul acesta, prevederile citate contravin dispozițiilor art. 6 par. 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, deoarece nu îndeplinesc standardul calității legii, fiind contrare art. 1 alin. (3), 7, 16, 23 și 88 lit. e) din Constituție și conferă autorităților care le explică o marjă excesivă de discreție, sau chiar nu o oferă deloc.

D.1. Argumentarea contravinerii prevederilor art. 6 lit.a) și art. 7 lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 cu art. 23 din Constituție

1. Prin prezenta sesizare se solicită verificarea corespunderii constituționalității dispozițiilor art. 6 lit. a) și art. 7 lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021, cu prevederile art. 23 din Constituție.
2. Conform art. 23 alin. (2) din Constituția RM, statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle.
3. Din conținutul prevederilor art. 6 lit.a) și art. 7 lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nu este nici clar și nici previzibil cum urmează a fi aplicat actul de amnistie față de persoanele condamnate la detenție pe viață. Astfel, prevederile contestate, nu îndeplinesc standardul previzibilității legii.
4. Legiuitorul definește în art. 71 alin. (1) din Codul penal, detențiunea pe viață, ca fiind o pedeapsă ce constă în privarea de libertate a condamnatului pentru tot restul vieții.
5. Conform art. 107 alin. (1) Cod penal, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.
6. Este de menționat, că aplicarea actului de amnistie față de persoanele condamnate la pedeapsa detenției pe viață, este o "premieră" pentru legislația penală a Republicii Moldova. Până la publicarea Legii nr. 243 din 24.12.2021, nici o Lege privind amnistia, adoptată începând cu anul 1995, nu prevedea posibilitatea aplicării acestei instituții de drept, față de persoanele condamnate la pedeapsa detenției pe viață.
7. Conform art. 1 al Legii nr. 243 din 24.12.2021, aceasta se aplică condiționat și exclusiv persoanelor bănuite, învinuite și inculpate, precum și persoanelor condamnate, care sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei, al perioadei de probațiune sau al termenului de probă și sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus, dacă persoanele respective cad sub incidența prevederilor art. 2-5, 7, 8.
8. Prin urmare, art. 1 al Legii instituie 2 condiții (inclusiv pentru condamnații la pedeapsa detenției pe viață) ce urmează a fi întrunite de persoană, pentru a face posibilă aplicarea față de ea a acestei instituții de drept: caracterizarea pozitivă pe parcursul executării pedepsei și prezentarea riscului de recidivă mediu sau redus.
9. Notez, că prevederile art. 3-5 din Legea nr. 243 din 24.12.2021, operează cu noțiunea de "absolvirea de executarea a pedepsei" (ce are înțelesul "înlăturarea răspunderii penale" utilizat în art. 107 alin. (1) Cod penal), iar art. 7 din același act normativ, cu noțiunea de "reducerea termenului de pedeapsă".
10. Conform art. 6 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 243 din 24.12.2021, prevederile art. 1-5 (adică absolvirea de executare în continuare a pedepsei) nu se aplică

persoanei condamnate la detențiune pe viață sau a cărei pedeapsă capitală a fost comutată în pedeapsă cu închisoare ori în pedeapsa detențiunii pe viață și care a executat mai puțin de 25 de ani de închisoare. Literelor d) și f) al aceluiași articol, prevăd nemijlocit infracțiunile, pentru care nu se aplică actul de amnistie.

11. Lecturînd dispozițiile citate supra, cu regret constat faptul că Legea nr. 243 din 24.12.2021 nu prevede clar, dacă în privința persoanei condamnate la detenție pe viață, care a ispășit efectiv 25 ani de închisoare, se aplică art. 6 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 243 din 24.12.2021, adică absolvirea în continuare de executarea a pedepsei (în situația în care condamnatul prezintă risc mediu sau redus de recidivă și este caracterizat pozitiv). Or, literelor d), e) și f) al art. 6 din Lege, prevăd tipurile de infracțiuni, care interzic aplicarea amnistiei (absolvirea în continuare de executarea a pedepsei), inclusiv față de persoana condamnată la pedeapsa detenției pe viață.
12. Prin urmare, nu este clar și nici previzibil, care a fost scopul introducerii de către leguitor, a sintagmei "care a ispășit efectiv 25 ani de închisoare" în textul art. 6 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 243 din 24.12.2021, în situația în care, absolut toate persoanele ce ispășesc pedeapsa cu detenție pe viață în Penitenciarul nr. 17 Rezina, au fost condamnate pentru comiterea unei sau mai multe infracțiuni (inclusiv excepțional de grave), care sunt prevăzute la literelor d), e) și f) al art. 6 al Legii nr. 243 din 24.12.2021.
13. Posibil, leguitorul, în art. 6 al Legii, a avut în vedere faptul, că persoana condamnată la detenție pe viață (în situația în care prezintă risc mediu sau redus de recidivă și este caracterizată pozitiv), care a ispășit efectiv 25 ani de închisoare, urmează a fi absolvită de executare în continuare a pedepsei, indiferent de tipul infracțiunii pentru care a fost condamnată, iar interdicțiile stabilite de literelor d) și f) al art. 6 din Lege, se referă doar la persoanele condamnate la închisoare, însă, nu este competența instanței de a da o asemenea interpretare articolului respectiv.
14. În aceste circumstanțe, nu este clar și previzibil, dacă dacă persoana condamnată la detenție pe viață, care a ispășit efectiv 25 ani de închisoare, urmează a fi absolvită în continuare de executarea a pedepsei, în situația în care prezintă risc mediu sau redus de recidivă și este caracterizată pozitiv.
15. Subsidiar, potrivit art. 7 alin. 1 lit. d) al Legii nr. 243 din 24.12.2021, persoanei condamnate la pedeapsa cu închisoare, la data intrării în vigoare a prezentei legi, căreia nu i se pot aplica prevederile art. 4-6 i se reduce termenul de pedeapsă după cum urmează: a 30 de ani de închisoare, dacă este condamnată la detențiune pe viață.
16. Denot, că formularea textului citat al Legii, din start crează incertitudine la aplicarea ei. Or, după cum rezultă din primele cuvinte utilizate de leguitor în art. 7, termenul de pedeapsă, se reduce doar "persoanei condamnate la pedeapsa cu

închisoare”, nu și ”persoanei condamnate la pedeapsa cu detenție pe viață”. Totodată, lit. d) al art. 7, prevede că termenul de pedeapsă se reduce la 30 de ani, dacă persoana este condamnată la detențiune pe viață. În situația în care, textul art. 7 alin. (1) al Legii nr. 243 din 24.12.2021 ar fi avut următorul cuprins: ”Persoanei condamnate la pedeapsa cu închisoare sau pedeapsa detenției pe viață, la data intrării în vigoare a prezentei legi, căreia nu i se pot aplica prevederile art. 4-6 i se reduce termenul de pedeapsă sau se înlocuiește pedeapsa după cum urmează: ... ”, exista posibilitatea, ca actul de amnistie, sub forma înlocuirii termenului de pedeapsă, putea fi eventual aplicat și față de persoanele condamnate la pedeapsa detenției pe viață, însă în propria mea viziune, textul art. 7 din Legea nr. 243 din 24.12.2021, este formulat confuz.

17. La fel, crează o vădită neclaritate, utilizarea de către leguitor a termenului ”se reduce termenul de pedeapsă la 30 ani închisoare”, or, niciodată, legea penală nu a operat cu termenul de ”reducere a pedepsei” față de persoanele condamnate la detenție pe viață, fiind utilizat exclusiv termenul ”înlocuiește” - art. 70 alin. (5). Este evident și logic că pedeapsa cu detenție pe viață, nu poate fi redusă, ci doar înlocuită. Or, nu poți reduce din pedeapsa din detenție pe viață, deoarece aceasta nu are un termen ce poate fi calculat în cifre.
18. Totodată, art. 70 alin. (5) Cod penal, prevede că în cazul înlocuirii pedepsei detențiunii pe viață cu o pedeapsă mai blândă, cu titlu de grațiere, se aplică închisoarea pe un termen de 30 de ani.
19. Prin urmare, textul art. 70 alin. (5) Cod penal, stipulează clar că pedeapsa detențiunii pe viață, poate fi înlocuită cu 30 ani închisoare, doar cu titlu de grațiere, iar actul de grațiere, este prerogativa exclusivă a Președintelui Republicii Moldova și nu a judecătorului de instrucție.
20. O altă dilemă la aplicarea art. 7 alin. 1 lit. d) al Legii nr. 243 din 24.12.2021, față de persoanele condamnate la pedeapsa detenție pe viață, este dacă această categorie de condamnați, urmează să ispășească efectiv un anumit termen, pentru a putea beneficia de reducerea pedepsei la 30 de ani închisoare.
21. În situația din speță, la momentul înaintării demersului Penitenciarului nr. 17 Rezina în instanța de judecată, condamnatul Buga Radu, a ispășit efectiv doar 4 ani, 4 luni și 27 zile închisoare.
22. Aparent, art. 7 alin. 1 lit. d), ar putea fi aplicat în coroborare cu prevederile art. 6 alin. (1) lit. a) din Lege. Adică, pentru a beneficia de reducerea termenului de pedeapsă la 30 de ani închisoare, persoana condamnată la pedeapsa detenției pe viață, urmează să execute nu mai puțin de 25 ani închisoare, însă o prevedere expresă în acest sens, nu există în Legea nr. 243 din 24.12.2021.
23. Este de menționat că Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat în jurisprudența sa că, ”având în vedere marja de apreciere care trebuie acordată

statelor contractante în materie de justiție penală și stabilire a pedepselor [...], sarcina sa nu este de a dispune forma (executivă sau judecătorească) pe care ar trebui să o ia reexaminarea. Din același motiv, nu este de competența Curții să decidă momentul în care ar trebui făcută reexaminarea. Acestea fiind spuse, [...] din materialele de drept comparat și de drept internațional [de care dispune Curtea] reiese sprijinul clar pentru instituirea unui mecanism specializat care să garanteze o *reexaminare în termen de 25 de ani* de la aplicarea pedepsei detențiunii pe viață, cu reexaminări periodice ulterioare [...] Din această concluzie rezultă că, în cazul în care legislația internă nu prevede posibilitatea unei astfel de reexaminări, o pedeapsă cu detențiunea pe viață nu respectă normele de la art. 3 din Convenție. [...] În plus, [...] un condamnat la detenție pe viață are dreptul să știe, la începutul executării pedepsei, ce trebuie să facă pentru a fi avut în vedere pentru punerea în libertate și în ce condiții, inclusiv momentul când o reexaminare a pedepsei va avea loc sau poate fi solicitată.” (Vinter și alții împotriva Regatului Unit, hotărâre (Marea Cameră) din 9 iulie 2013, pct. 119-122).

24. Astfel, însăși jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului operează cu termenul de 25 de ani închisoare ispășiți, în cazul de reexaminare a pedepsei cu detenție pe viață aplicată persoanei. Art. 7 alin. 1 lit. d) al Legii nr. 243 din 24.12.2021 însă, nu prevede care este termenul ce urmează a fi ispășit de condamnat, pentru a-i putea fi aplicat actul de amnistie sub forma reducerii pedepsei cu 30 ani închisoare, fapt ce crează incertitudini și neclarități la aplicarea prevederilor respective. Or, nu poți evalua un risc de recidivă, în privința unei persoane condamnate la pedeapsa detenției pe viață, pentru a-i aplica actul de amnistie, în situația în care aceasta nu a ispășit efectiv, cel puțin 25 de închisoare.
25. În felul acesta, prevederile art. 6 lit. a) și art. 7 lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021, contravin dispozițiilor art. 6 par. 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, deoarece nu îndeplinesc standardul calității legii, fiind contrare și art. 23 din Constituție. Aceste reglementări nu prevăd clar în ce condiții persoanei condamnate la pedeapsa detenției pe viață îi este aplicat actul de amnistie sub forma absolvirii de executarea în continuare a pedepsei și în ce condiții i se aplică amnistia sub forma reducerii termenului de pedeapsă la 30 ani închisoare.
26. Subsecvent, în corespundere cu prevederile art. 3 alin. (1) din Legea cu privire la actele normative, la elaborarea unui act normativ se respectă următoarele principii: a) constituționalitatea; b) respectarea drepturilor și libertăților fundamentale; c) legalitatea și echilibrul între reglementările concurente; d) oportunitatea, coerența, consecutivitatea, stabilitatea și predictibilitatea normelor juridice; e) asigurarea transparenței, publicității și accesibilității; f) respectarea ierarhiei actelor normative.

27. Principiul legalității presupune ca legea să definească în mod clar și accesibil procedeu care urmează a fi realizat la aplicarea normelor cu caracter procesual-penal. Cu referire la redactarea textelor legislative, acest principiu reclamă existența unui grad maxim de claritate și de precizie a reglementării, mai ales în materia penală. Astfel, persoanele abilitate să aplice legea și particularii trebuie să poată să înțeleagă și, într-o anumită măsură, să prezică ceea ce permite și ceea ce nu permite legea (a se vedea, de exemplu, Decizia Curții Constituționale nr. 49 din 31 mai 2018, § 30). Această cerință capătă și mai multă forță atunci când neclaritatea poate aduce atingere unuia dintre participanți în proces – petiționar în speța dată.
28. Curtea Europeană în jurisprudența sa a statuat că: „noțiunea de „lege”, prevăzută de art. 7 din Convenția Europeană, implică respectarea cerințelor calitative, îndeosebi cele privind accesibilitatea și previzibilitatea” (cauza *Del Rio Prada v. Spania*, cererea nr. 42750/09, hotărâre din 21 octombrie 2013, § 91).
29. La fel e de menționat, că rolul decizional conferit instanțelor urmărește tocmai înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor (cauza *Cantoni v. Franța*, nr. 17862/91, hotărâre din 15 octombrie 1996, § 29,32, și cauza *Kafkaris v. Cipru*, hotărâre din 12 februarie 2008, § 140-141).
30. Din interpretarea normelor enunțate nu se desprinde cu certitudine dacă se aplică actul de amnistie față de persoanele condamnate la detenție pe viață și dacă da, în ce mod.
31. Important de reamintit că exigențele statului de drept presupun, *inter alia*, asigurarea legalității și a certitudinii juridice (*Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară*, 2011, § 41).
32. Condiția accesibilității presupune ca textele de lege să poată fi cunoscute de către destinatari. Orice persoană trebuie să poată să dispună de informații privind normele juridice aplicabile într-un caz concret (*Khlyustov v. Rusia*, 11 iulie 2013, § 68).
33. Accesibilitatea legii are în vedere aducerea la cunoștința publică a actelor normative și intrarea în vigoare a acestora, care se realizează în baza articolului 76 din Constituție, legea publicându-se în Monitorul Oficial.
34. La rândul ei, condiția previzibilității este îndeplinită atunci când justițiabilul poate cunoaște, din chiar textul normei juridice pertinente, iar la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe sau cu ajutorul unor juriști profesioniști, care sunt temeuri plauzibile de a purcede la disjungerea unei cauze penale.
35. Totuși, Curtea Europeană în jurisprudența sa a menționat că, deși certitudinea este dezirabilă, aceasta ar putea antrena o rigiditate excesivă (*Del Rio Prada v. Spania*, 21 octombrie 2013, §§ 92, 93).

36. Nevoia de a evita rigiditatea excesivă și de a ține pasul cu circumstanțele schimbătoare presupune exprimarea unor legi în termeni care sunt, într-o mai mare sau mai mică măsură, vagi, iar interpretarea și aplicarea unor asemenea reglementări depinde de practică (*Kokkinakis v. Greece*, 25 mai 1993, § 40).
37. Pe de altă parte, utilizarea unor concepte și a unor criterii prea vagi în interpretarea unei prevederi legislative conduce la incompatibilitatea acestora cu cerințele clarității și previzibilității, în privința efectelor sale (*Liivik v. Estonia*, 25 iunie 2009, §§ 96-104).
38. Cu privire la clarificarea normelor juridice, Curtea Europeană în jurisprudența sa a reținut că dezvoltarea progresivă a dreptului penal prin intermediul procesului de creare a dreptului este o parte bine-consolidată și necesară a tradiției juridice în statele-părți la Convenție. Atunci când examinează previzibilitatea unei norme penale, Curtea Europeană trebuie să se asigure dacă interpretarea judiciară a legii a continuat pur și simplu o linie perceptibilă a dezvoltării jurisprudențiale (*Dragotoniu și Militaru-Pidhorni v. România*, 24 mai 2007, § 44).
39. În orice caz, pentru ca legea să îndeplinească cerința de previzibilitate, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit (*Sissanis v. România*, 25 ianuarie 2007, § 66).
40. O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității. Același concluzie este valabilă și pentru puterea discreționară nelimitată a instanțelor judecătorești (a se vedea HCC nr. 28 din 23 noiembrie 2015, § 61).
41. Cu privire la condiția accesibilității, este de menționat că publicul larg are acces la prevederile Legii nr. 243 din 24.12.2021, acesta fiind publicată în Monitorul Oficial. Aici operează prezumția cunoașterii legii, care decurge din principiul general de drept *nemo censetur ignorare legem*. Prin urmare, nu există niciun dubiu cu privire la faptul că dispozițiile contestate îndeplinesc condiția accesibilității.
42. Relev că în jurisprudența Curții Europene s-a reținut că sfera de aplicare a conceptului de previzibilitate depinde în mare măsură de conținutul instrumentului în cauză, de domeniul pe care îl reglementează, precum și de numărul și statutul destinatarilor săi.
43. Persoanele care au o activitate profesională trebuie să dea dovadă de o prudență mai mare în cadrul activității lor și este de așteptat ca acestea să-și asume riscurile inerente activității lor (*Sekmadienis Ltd. v. Lituania*, 30 ianuarie 2018, § 65; *Satakunnan Markkinapörssi Oy și Satamedia Oy v. Finlanda* [MC], 27 iunie 2017, § 145).
44. Urmează să remarcăm, că nu există niciun text normativ clar în Legea nr. 243 din 24.12.2021 care ar defini clar în ce condiții, este aplicabil actul de amnistie, sub

- fomra absolvirii de executare a pedepsei fie sub forma reducerii termenului la 30 ani închisoare, pentru persoanele care sunt condamnate la detenția pe viață.
45. Consider că normele contestate acordă autorităților care le interpretează o marjă largă de discreție, fapt care poate genera o practică judiciară neunitară.
46. Astfel, conchid că pînă la momentul înaintării prezentei sesizări, jurisprudența în materie nu a dezvoltat pentru normele contestate un înțeles exact care să constituie un reper în funcție de care să poată fi apreciat conținutul acestora.
47. În acest sens, Curtea Europeană în jurisprudența sa a reiterat în cauza *Prigală v. Republica Moldova*, 13 februarie 2018, §§ 38-40, că interpretarea extensivă defavorabilă constituie o încălcare a articolului 7 din Convenția Europeană.
48. Așadar, în lipsa unor repere fixe, inclusiv normative, aplicarea dispozițiilor contestate se face la discreția celor care aplică legea penală, justițiabilul aflându-se într-o stare de insecuritate juridică.
49. Prin urmare, ele nu îndeplinesc standardul calității legii procesul-penale, fiind contrare dispozițiilor art. 6 par. 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, deoarece nu îndeplinesc standardul calității legii, fiind contrare art. 1 alin. (3), 7, și art. 23 din Constituție și conferă autorităților care le explică o marjă excesivă de discreție.

D.1. Argumentarea contravinerii prevederilor art. 7 lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 cu art. 88 lit. e) din Constituție

1. După cum am menționat supra, crează o vădită neclaritate, utilizarea de către legiuitor a termenului "se reduce termenul de pedeapsă la 30 ani închisoare", or, niciodată, legea penală nu a operat cu termenul de "reducere a pedepsei" față de persoanele condamnate la detenție pe viață, fiind utilizat exclusiv termenul "înlocuiește" - art. 70 alin. (5). Este evident și logic că pedeapsa cu detenție pe viață, nu poate fi redusă, ci doar înlocuită sau comutată. Prin urmare, nu poți reduce din pedeapsa din detenție pe viață, deoarece aceasta nu are un termen ce poate fi estimat în cifre, or, conform art. 71 alin. (1) Cod penal, detențiunea pe viață constă în privarea de libertate a condamnatului pentru tot restul vieții.
2. Astfel, în sensul art. 7 lit. d) din Legea nr. 243 nr. 243 din 24.12.2021, termenul "reduce" are înțelesul de "înlocuiește" sau "comută", termeni care sunt utilizați inclusiv în art. 107 alin. (1) și 108 alin. (1) Cod penal.
3. Art. 70 alin. (5) Cod penal prevede, că în cazul înlocuirii pedepsei detențiunii pe viață cu o pedeapsă mai blândă, cu titlu de grațiere, se aplică închisoarea pe un termen de 30 de ani.
4. Prin urmare, textul art. 70 alin. (5) Cod penal, stipulează clar că pedeapsa detențiunii pe viață, poate fi înlocuită/comutată cu 30 ani închisoare, doar cu titlu de grațiere, iar actul de grațiere, este atribuția exclusivă a Președintelui Republicii Moldova și nu a judecătorului de instrucție.
5. Practic, sensul reglementării din art. 7 lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021, se rezumă la înlocuirea pedepsei detenției pe viață cu 30 ani de închisoare, ca efect al aplicării actului de amnistie față de condamnat.
6. Potrivit art. 108 Cod penal, (1) Grațierea este actul prin care persoana condamnată este liberată, în tot sau în parte, de pedeapsa stabilită ori pedeapsa stabilită este comutată. (2) Grațierea se acordă de către Președintele Republicii Moldova în mod individual.
7. Conform art. 88 lit. e) din Constituția RM, Președintele Republicii Moldova îndeplinește și următoarele atribuții: acordă grațiere individuală.
8. După cum este definită în teoria dreptului penal, grațierea este un act de clemență (bunăvoință) al puterii de stat prin care, în temeiul unor considerente social-politice și de politică penală, cei condamnați sunt iertați de obligația de a executa pedeapsa ori prin care se dispune scurtarea duratei de executare a pedepsei, sau prin care o pedeapsă mai grea ca natură este înlocuită cu una mai ușoară.
9. Instituția grațierii are o natură dublă, fiind atât o instituție de drept constituțional, cât și o instituție de drept penal. Prin prevederile Constituției RM (lit. e) a art. 88) sunt stabilite organele competente să acorde grațierea, iar în Codul penal al RM (art. 108) sunt reglementate efectele juridico-penale pe care această măsură le

produce. Referitor la organele de stat competente să acorde grațierea, Constituția RM și Codul penal al RM prevede clar acordarea acesteia, în mod individual, doar prin decretul Președintelui țării.

10. Sub raportul naturii sale juridice, grațierea individuală apare ca o cauză personală de înlăturare sau de modificare a executării unei pedepse aplicate unei persoane și totodată ca un mijloc de individualizare a constrângerii juridice penale. Această formă a grațierii se acordă și produce efecte *"in personam"*, profitând numai cel căruia i-a fost acordată.
11. Grațierea poate fi acordată oricăror persoane, indiferent de caracterul și gravitatea infracțiunilor pentru a căror săvârșire ele au fost pedepsite, indiferent de categoria și cuantumul pedepsei penale aplicate. Astfel, grațierea poate fi acordată inclusiv persoanelor condamnate pentru săvârșirea unor infracțiuni excepțional de grave, la pedeapsa detenției pe viață.
12. În acest sens, consider că înlocuirea pedepsei detenției pe viață, cu 30 ani închisoare, poate avea loc doar în rezultatul grațierii individuale a condamnatului, de către Președintele Republicii Moldova (adică printr-un act al puterii de stat bazat pe considerațiuni de politică penală a statului) și nicidecum în rezultatul aplicării actului de amnistie, de către judecătorul de instrucție, autorul prezentei sesizări.
13. Rezumând cele expuse, consider că prevederile art. 7 lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 contravin art. 88 lit. e) din Constituție, or, acest articol îi acordă judecătorului de instrucție o atribuție, care este competența exclusivă a Președintelui Republicii Moldova.

CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA

Articolul 1

Statul Republica Moldova

„(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate”.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică”.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică,
(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative”.

Articolul 88

Președintele Republicii Moldova îndeplinește și următoarele atribuții:

e) acordă grațiere individuală;

Articolul 134

Statutul

„(1) Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova.

(2) Curtea Constituțională este independentă de orice altă autoritate publică și se supune numai Constituției.

(3) Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat”.

Articolul 135

Atribuțiile

„(1) Curtea Constituțională:

a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.”

Articolul 140

Hotărârile Curții Constituționale

„(1) Legile și alte acte normative sau unde părți ale acestora devin nule, din momentul adoptării hotărârii corespunzătoare a Curții Constituționale.

(2) Hotărârile Curții Constituționale sunt definitive și nu pot fi atacate”.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului
ratificată de Republica Moldova la 01.02.1998

Articolul 6. Dreptul la un proces echitabil

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.”

Articolul 17. Interzicerea abuzului de drept

„Nicio dispoziție din prezenta Convenție nu poate fi interpretată ca autorizând unui stat, unui grup sau unui individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau libertăților recunoscute de prezenta Convenție, sau de a aduce limitări acestor drepturi și libertăți, decât cele prevăzute de această Convenție”.

Hotărârea Curții Constituționale, nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova

„53. Pornind de la natura subsidiară a mecanismelor CEDO, statele membre au obligația de a extinde mecanismele de protecție a drepturilor omului la nivel național/în conformitate cu angajamentele ce derivă din procesul de eficientizare a CtEDO, asumate în cadrul Conferințelor de la Interlaken (18-19 februarie 2010), Izmir (26-27 aprilie 2011) și Brighton (19-20 aprilie 2012).

60. Curtea menționează că accesul liber la justiție constituie un aspect inerent al dreptului la un proces echitabil, principiu complex, cuprinzând mai multe relații și drepturi fundamentale, prin care se poate garanta exercitarea lui deplină. Fără un acces efectiv la o instanță, drepturile oferite justițiabililor ar fi iluzorii.

61. Astfel, dreptul de acces la justiție este înțeles ca un drept de acces concret și efectiv, care presupune ca justițiabilul să beneficieze de o posibilitate clară și concretă de a contesta un act constituind o atingere adusă drepturilor sale.

62. Curtea reține că, pentru asigurarea protecției efective a drepturilor omului, nu este suficient a consacra drepturile materiale și a preciza pe cale constituțională condițiile minime pentru realizarea unei justiții echitabile, condiții întregite cu legi organice cu privire la organizarea și funcționarea instanțelor judecătorești. Este necesar, de asemenea, a stabili unele garanții procedurale de natură să consolideze mecanismele de protecție a acestor drepturi. Prin respectivele garanții procedurale, dreptul la un proces echitabil urmează a fi asigurat, în consecință, efectiv și eficace.

63. Curtea subliniază că dreptul la un proces echitabil presupune *eo ipso* prezumția de conformitate a actelor normative interpretate și aplicate de instanța judecătorească în actul de înfăptuire a justiției cu normele constituționale și legislația internațională.

64. În acest context, Curtea reține că soluționarea unui litigiu nu poate implica promovarea unui drept prin intermediul unor norme neconstituționale.

76. Prin urmare, în momentul în care judecătorul ordinar constată sau este invocată de către părți o anumită incertitudine privind constituționalitatea actului aplicabil, acesta este obligat să demareze procesul de exercitare a controlului constituționalității.

79. Astfel, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate.

87. Având în vedere cele menționate, orice instanță judiciară chemată să soluționeze un litigiu, în ipoteza unei îndoieli cu privire la constituționalitatea unei dispoziții, are atât puterea, cât și obligația să se adreseze Curții Constituționale.

103. Astfel, Curtea menționează că, în timp ce dreptul de a ridica excepția de

neconstituționalitate aparține judecătorilor din cadrul instanțelor judecătorești de toate nivelele, precum și având în vedere caracterul formal al rolului Curții Supreme de Justiție și lipsa competenței acesteia de a se pronunța asupra excepțiilor de neconstituționalitate ridicate de instanțele judecătorești ierarhic inferioare, prevederile literelor a) și g) de la alin. (1) al articolului 135 din Constituție nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului altor instanțe ordinare de a sesiza instanța de jurisdicție constituțională.

107. În același timp, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și lit. g), sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza. O astfel de interpretare asigură principiul constituțional al independenței tuturor judecătorilor în soluționarea cauzelor și supremația Constituției în procesul de apărare a drepturilor și libertăților fundamentale."

E. Cerințele sesizării

În legătură cu circumstanțele expuse supra, solicit Înaltei Curți de a verifica dacă prevederile art. 6 lit.a) și art. 7 lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, corespund prevederilor art. 1 alin. (3), 7, 23 și art. 88 din Constituția Republicii Moldova.

F. Lista documentelor relevante**Extrasul cu prevederile normative contestate**

Legea Nr. 243 din 24-12-2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova

Art. 6. – (1) Prevederile art. 1–5 nu se aplică persoanei:

a) condamnate la detențiune pe viață sau a cărei pedeapsă capitală a fost comutată în pedeapsă cu închisoare ori în pedeapsa detențiunii pe viață și care a executat mai puțin de 25 de ani de închisoare;

Art. 7. – (1) Persoanei condamnate la pedeapsa cu închisoare, la data intrării în vigoare a prezentei legi, căreia nu i se pot aplica prevederile art. 4–6 i se reduce termenul de pedeapsă după cum urmează:

d) la 30 de ani de închisoare, dacă este condamnată la detențiune pe viață;

G. Declarația și semnătura autorului sesizării

Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt veridice.

Ivan Parii
(Semnătura autorului sesizării)

Încheiere

18 noiembrie 2022

or.Rezina

Judecătoria Orhei sediul Rezina, Republica Moldova

Instanța avînd în componență: președinte de ședință, judecător desemnat cu atribuții ale judecătorului de instrucție, Ivan PARIU

Grefier Carp Tatiana

Cu participarea:

Condamnatului Buga Radu

Avocatului desemnat din oficiu, Banu Tudor

Reprezentantul Penitenciarului nr. 17 Rezina, Bulhac Ghenadie

Procurorul Ludmila Devderea

examinînd în ședință judiciară demersul penitenciarului nr. 17 Rezina, în baza art. 469 pct.15) Cod de procedură penală, prin care se solicită aplicarea actului de amnistie în privința condamnatului Buga Radu, în temeiul art. 7 lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova,

a constatat:

La data de 13 iunie 2022, administrația Penitenciarului nr. 17 Rezina s-a adresat în instanța de judecată cu un demers, privind aplicarea actului de amnistie față de condamnatul la pedeapsa detenției pe viață, Buga Radu.

Cererea condamnatului a fost repartizată aleatoriu prin intermediul PIGD, judecătorului desemnat cu atribuțiile judecătorului de instrucție, Ivan PARIU, cauzei fiindu-i atribuit nr. manual 21ji-199/2022, nr. electronic 1-22083249-38-21ji-13062022-1.

În prezent, pe rolul Judecătoriei Orhei, sediul Rezina, în total, se află 62 de demersuri, prin care administrația Penitenciarului nr. 17 Rezina solicită aplicarea actului de amnistie (reducerea termenului de pedeapsă la 30 ani închisoare, în baza art. 7 lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova) față de 62 condamnați la pedeapsa detenției pe viață.

La moment, pe nici una din cauzele numite supra, nu a fost pronunțată o încheiere prin care s-ar fi examinat fondul cauzei.

Reieșind din faptul că la moment, în Penitenciarul nr. 17 Rezina se dețin peste 120 persoane condamnate la detenție pe viață, judecătorul consideră necesară ridicarea excepției de neconstituționalitate, în vederea solicitării verificării de către Curtea Constituțională a corespunderii constituționalității prevederilor art. 6 lit.a) și art. 7 lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

În viziunea judecătorului, din conținutul prevederilor art. 6 lit.a) și art. 7 lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nu este nici clar și nici previzibil cum urmează a fi aplicat actul de amnistie față de persoanele condamnate

la detenție pe viață. Astfel, prevederile contestate, nu îndeplinesc standardul previzibilității legii, fiind contrare art. 23 din Constituția RM.

Totodată, judecătorul consideră că art. 7 lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021, contravine art. 88 lit. e) din Constituție, or, înlocuirea pedepsei detenției pe viață cu 30 ani închisore este prerogativa exclusivă a Președintelui Republicii Moldova și nu a judecătorului de instrucție.

Judecătorul de instrucție atestă că excepția de neconstituționalitate reprezintă o procedură de inițiere de către instanțele ordinare de judecată, la inițiativa părților sau din oficiu, a controlului conformității unei legi sau a unui alt act normativ, cu normele constituționale, în cazul în care există incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul instanței de judecată.

Potrivit articolului 135 alin. (1) din Constituție, Curtea Constituțională exercită controlul constituționalității: a) legilor și hotărârilor Parlamentului; b) decretelor Președintelui Republicii Moldova; c) hotărârilor și ordonanțelor Guvernului. Excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată de către instanța de judecată din oficiu, care, respectând principiul supremației Constituției, nu este în drept să aplice o normă în privința căreia există incertitudini de constituționalitate sau de către părțile în proces, inclusiv reprezentanții acestora, drepturile și interesele cărora pot fi afectate prin aplicarea unei norme neconstituționale la soluționarea cauzei.

Conform art. 25 lit. d) al Legii cu privire la Curtea Constituțională, dreptul de sesizare îl au inclusiv judecătorii din cadrul judecătoriilor.

La caz, instanța de judecată constată că obiectul excepției se încadrează în categoria actelor prevăzute de art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, excepția este ridicată de către instanță din oficiu, iar anterior, Curtea nu s-a mai expus pe marginea unui atare obiect, prevederile contestate fiind direct aplicabile soluționării cauzei.

În conformitate cu prevederile art. 135 din Constituția RM, art. 25 al Legii cu privire la Curtea Constituțională, art.art. 41 și 342 din Codul de procedură penală, instanța de judecată,

dispune:

A sesiza din oficiu Curtea Constituțională, în vederea verificării corespunderii constituționalității prevederilor art. 6 lit.a) și art. 7 lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

A transmite Curții Constituționale spre examinare sesizarea formulată de judecătorul în cadrul Judecătoriei Orhei, sediul Rezina, Ivan Parii, privind controlul constituționalității prevederilor art. 6 lit.a) și art. 7 lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Încheierea este definitivă

**Președintele ședinței,
Judecătorul**

Ivan Parii